រំលឹកមេរៀនចិត្តត្រៀមចូលបកិណ្ណក

មើលកិច្ច ១៤ មានជវនកិច្ច

កាមជវនកិច្ច កាមាវចរចិត្តដែលធ្វើជវនកិច្ច (ធ្វើការសោយអារម្មណ៍)
ជវនកិច្ច មានន័យថា ស្ទុះទៅកាន់អារម្មណ៍ឬសេពសោយអារម្មណ៍។ គឺជាចិត្តដែលមានកំលាំងជាងគេ មានសន្ទុះដូចសេះស្ទុះទៅ ចិត្តដ៏ទៃមិនអាចញ៉ាំងដៃជើងឲ្យកំរើក ឲ្យសំលាប់គេបានទេ។ ការសំរេចឲ្យទៅជានិយាយ ទៅជាលើកដៃជើងធ្វើអ្វីមួយ ក៏មកពីពួកចិត្តណាដែលធ្វើជវនកិច្ចនឹងឯង។ ដូចជា ទស្សនកិច្ច មានកំលាំងខ្សោយ មិនអាចញ៉ាំងដៃញ៉ាំងជើងឲ្យកំរើកបានទេ។ មូលហេតុ ព្រោះ ចក្ខុវិញ្ញាណដែលឃើញរូបារម្មណ៍ កើតឡើងតែ១ខណៈ តែជវនកិច្ចកើតឡើងយ៉ាងហោចក៏ ៧ ខណៈជាប់ៗគ្នា។

អប្បនាជវន ចិត្តស្ងប់ ដើម្បីឡើងអង្គឈាន

__១. តើចិត្តចែកជាប៉ុន្មានប្រភេទធំអ្វីខ្លះ? និមួយៗមានចិត្តប៉ុន្មានដួង?__
ចិត្តចែកជា៤ ប្រភេទធំ មានៈ
- កាមាវចរចិត្ត ៥៤ ដួង
- រូបាវចរចិត្ត   ១៥ ដួង
- អរូបាវចរចិត្ត ១២ ដួង
- លោកុត្តរចិត្ត ៨ ដួង ដោយសង្ខេប ឬ ៤០ ដួងដោយពិស្តារ

__២. តើចិត្តមានវេទនាប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?__
ចិត្តមាន៣ វេទនា សុខ ទុក្ខ និង ឧបេក្ខា
ឬ ចិត្តមាន ៥ វេទនា ដោយការសោយអារម្មណ៍ជាធំ សុខវេទនា សោមនស្សវេទនា ទុក្ខវេទនា ទោមនស្សវេទនា ឧបេក្ខាវេទនា។

__៣. តើអកុសលចិត្តមានវេទនាប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?__
អកុសលចិត្តមាន ៣វេទនា គឺ ៖ សោមនស្សវេទនា ទោមនស្សវេទនា និង ឧបេក្ខាវេទនា។

__៤. តើអមោហហេតុកើតក្នុងចិត្តប៉ុន្មាន?__
ចិត្តទាំងអស់៨៩ ហើយជាអមោហហេតុ ជាញាណសម្បយុត្ត មានៈ
មហាកុសលចិត្ត ៤ ដួង មហាវិបាកចិត្ត ៤ ដួង មហាកិរិយាចិត្ត ៤ ដួង រូបាវចរចិត្ត ១៥ ដួង អរូបាវចរចិត្ត ១២ ដួង និង លោកុត្តរចិត្ត ៨ ដួង។

សរុប មាន ៤៧ ដួង។ (សូម បងៗ ជួយពិនិត្យថាត្រូវឬទេ?)

__៥. តើអសោភណចិត្តប៉ុន្មានមានហេតុ១? អ្វីខ្លះ?__
អសោភណចិត្តទាំងអស់មាន ៣០ ដួង ចែកជាពីរះ អកុសលចិត្ត ១២ ដួង និង អហេតុកចិត្ត ១៨ ដួង។
តែសំនួរសួរពីហេតុចឹងចិត្ត១៨ខាងចុងនេះមិនចាត់ចូលទេ
ហេតុនេះមានអសោភណចិត្តដែលមានហេតុ១ ចំនួន ២ ដួង គឺ មោហមូលចិត្ត ២ ដួង។

សរុប មាន ២ ដួង។

<u>៦. តើកាមាវចរចិត្តប៉ុន្មានដួងជាសោមនស្សវេទនា?</u>
កាមាវចរចិត្តទាំងអស់មាន ៥៤ ដួង ហើយចិត្តទាំងនោះ ដែលមានសោមនស្សវេទនា៖ លោភមូលចិត្ត ៤ ដួង អហេតុកកុសលវិបាក ដួងទី ៨ អហេតុកកិរិយាចិត្ត ដួងទី ៣ មហាកុសលចិត្ត ៤ ដួង មហាវិបាកចិត្ត ៤ ដួង មហាកិរិយាចិត្ត ៤ ដួង។

សរុបមាន ១៨ ដួង។

<u>៧. តើឈានចិត្តប៉ុន្មានជាសោមនស្សវេទនា?</u>
ឈានចិត្តមិនមានសោមនស្សវេទនាទេ។

សរុប 0 ដួង។

<u>៨. តើកាមជវនមានចិត្តអ្វីខ្លះ?</u>
កាមជវនកិច្ច កាមាវចរចិត្តដែលធ្វើជវនកិច្ច (ធ្វើការសោយអារម្មណ៍)

<u>៩. តើចិត្តអ្វីខ្លះជាអប្បនាជវន?</u>
អប្បនាជវន ចិត្តស្ងប់ ដើម្បីឡើងអង្គឈាន

មាន រូបាវចរចិត្ត ១៥ ដួង និង អរូបាវចរចិត្ត ១២ ដួង។

សរុបមាន ២៧ ដួង។

<u>១០. តើអសោភណចិត្តមានសោមនស្សវេទនាប៉ុន្មានដួង?</u>
៦ ដួង គឺអកុសល ៤ និង អហេតុកកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ៧ និង អហេតុកកិរិយាចិត្ត ដួង ទី ៣

<u>១១. តើអសោភណវិបាក មានចិត្តប៉ុន្មានដួងជាឧបេក្ខាវេទនា?</u>
សរុបមាន ១២ ដួង។

<u>១២. តើកាមាវចរចិត្តប៉ុន្មានដួងដែលមិនមានហេតុប្រកប?</u>
សរុបមាន ១៨ ដួង។

<u>១៣. តើកាមាវចិត្តប៉ុន្មានដួងធ្វើកិច្ចបាន ៤?</u>
មាន មហាវិបាក៨ ដួង ធ្វើកិច្ច ៤ បដិសន្ធិកិច្ច ភវង្គកិច្ច តទាលម្ពណកិច្ច ចុតិកិច្ច

<u>១៤. តើកាមាវចិត្តប៉ុន្មានដួងធ្វើកិច្ចបាន ២?</u>

មាន អហេតុកកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ៧ ធ្វើកិច្ច ២ គឺ សន្តីរណកិច្ច និង តទាលម្ពណកិច្ច

សន្តីរណកិច្ច ៖ ពិចារណាអារម្មណ៍
តទាលម្ពណកិច្ច៖ ទទួលអារម្មណ៍ ពីជវន

<u>១៥. តើអសោភណចិត្តមានចិត្តប៉ុន្មានធ្វើកិច្ចបានតែ១?</u>

សរុប ២៦ ដួង ដក អកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ៧ អហេតុកកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ៧ និង ៨
អហេតុកកិរិយាចិត្ត ដួងទី ២

១៦. តើសោភណចិត្តប៉ុន្មានដួងធ្វើជវនកិច្ច?
មហាកុសល ៨ ដួង
មហាកិរិយា ៨ ដួង
កុសលមហគ្គតចិត្ត ៩ ដួង
កិរិយាមហគ្គតចិត្ត ៩ ដួង
លោកុត្តរចិត្ត ៨ ដួង

សរុប មាន ៤២ ដួង។

១៧. តើកាមាវចរចិត្តប៉ុន្មានដែលកើតក្រៅទ្វារ?

អកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ៧
អហេតុកកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ៨
មហាវិបាកចិត្ត ៨ ដួង

សរុប មាន ២៣ ដួង។

១៨. តើកាមាវចិត្តប៉ុន្មានដួងកើតបានតែទ្វារ១?

អកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ១ ដល់ ដួងទី ៥
អហេតុកកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ១ ដល់ ដួងទី ៥

សរុប មាន ១០ ដួង។

១៩. តើកាមាវចរចិត្តប៉ុន្មានដួងកើតបានតែទ្វារ ៥?
អកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ៦
អហេតុកកុសលវិបាកចិត្ត ដួងទី ៦
អហេតុកកិរិយាចិត្ត ដួងទី ១

សរុប មាន ១៣ ដួង។

សំណួរចិត្តបរមត្ថវគ្គ២ ភាគ១ ០២មេសា២០២៤៖

១- តើចិត្តមានលក្ខណៈដូចម្តេច?

២- តើចិត្តមានប៉ុន្មានដួងដោយសង្ខេប? ប៉ុន្មានដួងដោយពិស្តារ?
ចិត្តមាន ៨៩ ដួងដោយសង្ខេប ឬ ១២១ ដួង ដោយពិស្តារ។

៣- តើចិត្តចែកជាប៉ុន្មានប្រភេទធំៗ? អ្វីខ្លះ?
ចិត្តចែកជា ៤ ប្រភេទធំៗ មាន ៖
ក. កាមាវចរចិត្ត ៥៤ ដួង
ខ. រូបាវចរចិត្ត ១៥ ដួង
គ. អរូបាវចរចិត្ត ១២ ដួង
ឃ. លោកុត្តរចិត្ត ៨ ដួង ឬ ៤០ ដួង

៤- តើកាមាវចរចិត្ត មានន័យដូចម្ដេច? មានប៉ុន្មានដួង?
កាមាវចរចិត្ត មានន័យថា ចិត្តដែលត្រាច់ទៅរកកាម អារម្មណ៍ ដ៏ច្រើន។
កាមាវចរចិត្ត មាន ៥៤ ដួង។

៥- តើរូបាវចរចិត្ត មានន័យដូចម្ដេច? មានប៉ុន្មានដួង?
រូបាវចរចិត្ត មានន័យថា ចិត្តដែលត្រាច់ទៅរករូប ជាអារម្មណ៍(១០ កសិណ)មាន បឋវីកសិណជាដើម ដ៏ច្រើន។
រូបាវចរចិត្ត មាន ១៥ ដួង។

៦- តើអរូបាវចរចិត្ត មានន័យដូចម្ដេច? មានប៉ុន្មានដួង?
អរូបាវចរចិត្ត មានន័យថា ចិត្តដែលត្រាច់ទៅរកអរូប ជាអារម្មណ៍(មានកសិណុគ្ឃាដិមាកាស ជាដើម) ដ៏ច្រើន។
អរូបាវចរចិត្ត មាន ១២ ដួង។

៧- តើលោកុត្តរចិត្ត មានន័យដូចម្ដេច? មានប៉ុន្មានដួង?
លោកុត្តរចិត្ត មានន័យថា ចិត្តដែលមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ឬ ចិត្តដែលដឹងអារម្មណ៍ជានិព្វាន។
លោកកុត្តរចិត្ត មាន ៨ ដួង ឬ ៤០ ដួង។

៨- តើកាមាវចរចិត្ត ចែកជាប៉ុន្មានប្រភេទ? អ្វីខ្លះ?
កាមាវចរចិត្ត ចែកជា ២ ប្រភេទ គឺ
ក. អសោភណចិត្ត ៣០ ដួង
ខ. សោភណចិត្ត ២៤ ដួង

៩- ដូចម្ដេចហៅថា អសោភណចិត្ត?
អសោភណចិត្ត ជាចិត្តដែលមិនមានសោភណចេតសិកប្រកបជាមួយ។

១០- ដូចម្ដេចហៅថា សោភណចិត្ត?
សោភណចិត្ត ជាចិត្តដែលមានសោភណចេតសិកប្រកបជាមួយ។

១១- តើអសោភណចិត្ត ចែកជាប៉ុន្មានប្រភេទ? អ្វីខ្លះ?
អសោភណចិត្ត ចែកជា២ ប្រភេទ គឺ៖
ក. អកុសលចិត្ត ១២ ដួង
ខ. អហេតុកចិត្ត ១៨ ដួង

១២- ដូចម្ដេចហៅថា អកុសលចិត្ត?
អកុសលចិត្ត ជាចិត្តបាប ចិត្តអាក្រក់។

១៣- ដូចម្តេចហៅថា អហេតុកចិត្ត?
អហេតុកចិត្ត ជាចិត្តដែលមិនមានហេតុណាមួយក្នុងចំណោមហេតុទាំង៦ប្រកបជាមួយ។

១៤- តើអកុសលចិត្ត ចែកជាប៉ុន្មានប្រភេទ? អ្វីខ្លះ?
អកុសលចិត្ត ចែកជា៣ប្រភេទ គឺះ
ក. លោភមូលចិត្ត
ខ. ទោសមូលចិត្ត
គ. មោហមូលចិត្ត

១៥- ដូចម្តេចហៅថា លោភមូលចិត្ត?
លោភមូលចិត្ត ជាចិត្តដែលមានឫស ឬ មូល ឬ ហេតុជាលោភៈ។

១៦- ដូចម្តេចហៅថា ទោសមូលចិត្ត?
ទោសមូលចិត្ត ជាចិត្តដែលមានឫស ឬ មូល ឬ ហេតុជាទោសៈ។

១៧- ដូចម្តេចហៅថា មោហមូលចិត្ត?
មោហមូលចិត្ត ជាចិត្តដែលមានឫស ឬ មូល ឬ ហេតុជាមោហៈ។

១៨- តើលោភមូលចិត្ត មានប៉ុន្មានដួង?
លោភមូលចិត្ត មាន ៨ ដួង។

១៩- តើលោភមូលចិត្តដួងទី១ មានឈ្មោះជាបាលី ថាដូចម្តេចខ្លះ?
សោមនស្សសហគតំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ

២០- តើលោភមូលចិត្តដួងទី១ មានឈ្មោះ ជាសម្រាយ ថាដូចម្តេចខ្លះ?
លោភមូលចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយសោមនស្សវេទនា ប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានកំលាំងក្លៀវក្លា មិនមានការបបួលដឹកនាំ។

២១- តើលោភមូលចិត្តដួងទី១ មានប៉ុន្មានចំនុចគួរកត់សម្គាល់? ចូររៀបរាប់ចំនុចនីមួយៗ ជាភាសាបាលីនិងសម្រាយផង?
លោភមូលចិត្តដួងទី១ មាន ៣ ចនុចគួរកត់សម្គាល់។
ក. សោមនស្សសហគតំ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយសោមនស្សវេទនា
ខ. ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ ប្រកបដោយការយល់ខុស មិច្ឆាទិដ្ឋិ
គ. អសង្ខារិកំ មានកំលាំងក្លៀវក្លា មិនមានការបបួលដឹកនាំ

២២- តើលោភមូលចិត្តដួងទី១ មានចេតសិកប្រកបប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
លោភមូលចិត្តដួងទី១ មាន ចេតសិក ១៩ ប្រកបជាមួយ។ មាន
ក. សោមនស្សសហគតំ អញ្ញាសមានាចេតសិក ១៣
សព្វចិត្តសាធារណចេតសិក ៧ ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ឯកគ្គតា ជីវិតិន្ទ្រិយ និង មនសិការៈ
បកិណ្ណកចេតសិក ៦ វិតក្កៈ វិចារៈ អធិមោក្ខ វិរិយៈ បីតិ ឆន្ទៈ
ខ. ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ លោតិកៈ លោភៈ និង ទិដ្ឋិ (រៀវ មានៈ)
គ. អសង្ខារិកំ

អកុសលចិត្តតែងតែមាន មោចតុក: ៤ ប្រកបជាមួយ។ មាន មោហ: អហិរិក អនោត្តប្ប: និង ឧទ្ធច្ច: ។

២៣- ដូចម្តេចហៅថា ចិត្តុប្បាទ?
ចិត្តុប្បាទ គឺជាសម្បយុត្តិធម៌ មាន ចិត្ត និង ចេតសិក កើតរួមគ្នា។

២៤- តើចិត្តុប្បាទនៃលោភមូលចិត្តដួងទី១ មានសភាវធម៌ប៉ុន្មានយ៉ាង? អ្វីខ្លះ?
ចិត្តុប្បាទនៃលោភមូលចិត្តដួងទី១ មានសភាវធម៌ ២ យ៉ាង គឺ ចិត្ត និង ចេតសិក។

២៥- តើលោភមូលចិត្តដួងទី១ មានវេទនាប៉ុន្មានប្រភេទប្រកបជាមួយ? អ្វីខ្លះ?
២៦- តើសោមនស្សវេទនា អង្គធម៌បានដល់អ្វី?
២៧- ខណ:សប្បាយរីករាយដោយបានឃើញកូនជាទីស្រលាញ់
ព្រមដោយយល់ថាកូននេះជាកូនខ្លួនឯង តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
២៨- ខណ:សប្បាយរីករាយក្នុងការស្តាប់ចម្រៀង ព្រមដោយយល់ថាខ្លួនឯងជាអ្នកឮ
តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
២៩- ខណ:សប្បាយរីករាយក្នុងការបានហិតក្លិនកូនង៉ែត ព្រមដោយយល់ថាខ្លួនឯងជាអ្នកដឹងក្លិននោះ
តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៣០- ខណ:សប្បាយរីករាយក្នុងការញាំសម្លរឆ្ងាញ់ ព្រមដោយយល់ថាខ្លួនឯងជាអ្នកដឹងរសនោះ
តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៣១- ខណ:សប្បាយរីករាយ ក្នុងពេលគេគក់ច្របាច់ឱ្យថ្នមៗ ព្រមដោយយល់ថាខ្លួនឯងជាអ្នកស្រួល
តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៣២- បន្ទាប់ពីសម្លាប់សត្វ ក៏សប្បាយរីករាយ ព្រោះបានសាច់សត្វមកញាំ
ព្រមដោយយល់ថាមិនមានបាបទេ ក្នុងការសម្លាប់សត្វនោះ តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង?
ចូរញែក?
៣៣- ខណ:សប្បាយរីករាយ ក្នុងមុខរបរលួចគេ ព្រមដោយយល់ថាមិនមានបាបទេ
តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៣៤- ខណ:សប្បាយរីករាយក្នុងការប្រព្រឹត្តកាមជាមួយប្រពន្ធគេ ព្រមដោយយល់ថាមិនមានបាបទេ
តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៣៥- ខណ:សប្បាយរីករាយ ក្នុងការកុហកក្មេង ព្រមដោយយល់ថាមិនមានបាបទេ តើខណ:នេះ
ចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៣៦- ខណ:សប្បាយរីករាយ ក្នុងការបន់ស្រន់សុំសុខពីព្រះពុទ្ធ
ព្រមដោយយល់ថាព្រះពុទ្ធជាអ្នកឱ្យសុខដល់ខ្លួនឯង តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូញែក?
៣៧- ខណ:សប្បាយរីករាយ ក្នុងការរកស៊ីមានបាន ព្រមដោយយល់ថាខ្លួនឯងជាអ្នកបានលុយនោះ
តើខណ:នេះ ចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៣៨- ខណ:សប្បាយរីករាយ ក្នុងការបានឡើងបុណ្យស័ក្តិ ព្រមដោយយល់ថា
ខ្លួនឯងជាអ្នកបានឡើងបុណ្យស័ក្តិ តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៣៩- ខណ:សប្បាយរីករាយ ក្នុងការឃើញពុទ្ធបដិមារ ព្រមដោយយល់ថា ខ្លួនឯងជាអ្នកឃើញ
តើខណ:នេះចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?
៤០- ខណ:សប្បាយរីករាយ ក្នុងការធ្វើសំណួរនិងចម្លើយត្រូវ ព្រមដោយយល់ថាខ្លួនឯងជាអ្នកធ្វើ
តើខណ:នេះ ចិត្តណាប្រាកដឡើង? ចូរញែក?

សំណួររំលឹកការចែកលោភមូលចិត្តដោយន័យផ្សេងៗ ១ដល់៦ ភាគ១០ ១៩មេសា២០២៤

១- តើចិត្ត៨៩ដួងឬ១២១ដួង មានជាតិប៉ុន្មានយ៉ាង? អ្វីខ្លះ?
២- តើលោភមូលចិត្តទាំង៨ដួង ចាត់ជាជាតិណា?
៣- តើភូមិរបស់ចិត្តមានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
៤- តើលោភមូលចិត្តទាំង៨ដួង ស្ថិតក្នុងភូមិចិត្តមួយណា?
៥- តើភូមិសត្វមានប៉ុន្មានភូមិ? អ្វីខ្លះ?
៦- តើលោភមូលចិត្តទាំង៨ដួង អាចកើតក្នុងភូមិសត្វបានប៉ុន្មានភូមិ?
៧- តើអសញ្ញីសត្តាជាភូមិមានខន្ធប៉ុន្មាន? គឺខន្ធអ្វី?
៨- តើវេទនាចែកជាប៉ុន្មានក្នុងការសោយអារម្មណ៍? ហើយប៉ុន្មានជាធំក្នុងការសោយអារម្មណ៍? អ្វីខ្លះ?
៩- តើលោភមូលចិត្ត៨ដួង មានវេទនាប៉ុន្មានយ៉ាង? អ្វីខ្លះ?
១០- តើលោភមូលចិត្ត៨ដួងជាហេតុឬហេតុ?
១១- តើក្នុងដួងនីមួយៗនៃលោភមូលចិត្តទាំង៨ដួងមានហេតុប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
១២- តើចិត្តដែលមានហេតុ២កើតរួមជាមួយ ហៅថាចិត្តអ្វី?
១៣- តើក្នុងលោភមូលចិត្ត៨ដួង ចិត្តដែលកើតដោយមិនមានការបបួលដឹកនាំមានប៉ុន្មានដួង? ដួងណាខ្លះ?
១៤- តើក្នុងលោភមូលចិត្ត៨ដួង ចិត្តដែលកើតដោយការបបួលដឹកនាំមានប៉ុន្មានដួង? ដួងណាខ្លះ?
១៥- តើក្នុងលោភមូលចិត្ត៨ដួង ចិត្តដែលមានមិច្ឆាទិដ្ឋិប្រកបជាមួយ មានប៉ុន្មានដួង? ដួងណាខ្លះ?
១៦- តើក្នុងលោភមូលចិត្ត៨ដួង ចិត្តដែលមិនមានមិច្ឆាទិដ្ឋិប្រកបជាមួយ មានប៉ុន្មានដួង? ដួងណាខ្លះ?

សំណួរការចែកលោភមូលចិត្តដោយន័យផ្សេងៗ ៧-១៤ ភាគ១១ ២៧មេសា២០២៤

១- បើចែកដោយសោភណ: តើចិត្ត៨៩ដួងឬ១២១ដួងចែកជាប៉ុន្មានសោភណ:? អ្វីខ្លះ?
២- តើលោភមូលចិត្តស្ថិតក្នុងសោភណមួយណា? ហេតុអ្វី?
៣- ដោយឈាន តើចិត្ត៨៩ដួងឬ១២១ដួង ចែកជាប៉ុន្មានឈាន? អ្វីខ្លះ?
៤- តើអឈានចិត្ត បានដល់ចិត្តប៉ុន្មានប្រភេទ? អ្វីខ្លះ?
៥- តើឈានចិត្តបានដល់ចិត្តប៉ុន្មានប្រភេទ? អ្វីខ្លះ?
៦- តើអកុសលឈាន មានន័យដូចម្តេច?
៧- តើលោភមូលចិត្តចាត់ជាឈានចិត្តឬអឈានចិត្ត? ហេតុអ្វី?
៨- បើចែកជាលោកិយ: តើចិត្ត៨៩ដួងឬ១២១ដួង ចែកជាប៉ុន្មានលោកិយ:? អ្វីខ្លះ?
៩- តើលោកិយចិត្ត មានន័យដូចម្តេច?
១០- តើលោកិយចិត្ត បានដល់ចិត្តប៉ុន្មានប្រភេទ? អ្វីខ្លះ?
១១- តើលោកុត្តរចិត្ត មានន័យដូចម្តេច?
១២- តើលោកុត្តរចិត្ត បានដល់ចិត្តប៉ុន្មានប្រភេទ? អ្វីខ្លះ?

១៣- តើលោភមូលចិត្ត ជាលោកិយចិត្តឬលោកុត្តរចិត្ត? ហេតុអ្វី?
១៤- ដោយកិច្ច តើចិត្ត៨៩ដួងឬ១២១ដួង មានកិច្ចប៉ុន្មាន?
១៥- តើលោភមូលចិត្តធ្វើកិច្ចអ្វី?
១៦- តើជវនកិច្ច មានន័យដូចម្ដេច?
១៧- តើអារម្មណ៍ មានន័យដូចម្ដេច?
១៨- តើអារម្មណ៍មានប៉ុន្មានប្រភេទ? អ្វីខ្លះ?
១៩- តើលោភមូលចិត្តដឹងអារម្មណ៍បានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២០- តើទ្វារក្នុងបរមត្ថធម៌ មានន័យដូចម្ដេច?
២១- តើទ្វារមានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២២- តើលោភមូលចិត្ត ប្រព្រឹត្តតាមទ្វារបានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២៣- តើលោភមូលចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តតាមចក្ខុទ្វារ ដឹងអារម្មណ៍បានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២៤- តើលោភមូលចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តតាមសោតទ្វារ ដឹងអារម្មណ៍បានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២៥- តើលោភមូលចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តតាមឃានទ្វារ ដឹងអារម្មណ៍បានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២៦- តើលោភមូលចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តតាមជិវ្ហាទ្វារ ដឹងអារម្មណ៍បានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២៧- តើលោភមូលចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តតាមកាយទ្វារ ដឹងអារម្មណ៍បានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២៨- តើលោភមូលចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តតាមមនោទ្វារ ដឹងអារម្មណ៍បានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
២៩- តើលោភមូលចិត្ត អាចប្រព្រឹត្តទៅនៅក្រៅទ្វារបានដែរឬទេ? ហេតុអ្វី?
៣០- តើវត្ថុក្នុងបរមត្ថធម៌ មានន័យដូចម្ដេច?
៣១- តើវត្ថុមានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
៣២- តើចក្ខុវត្ថុ ជាទីកើតនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៣៣- តើសោតវត្ថុ ជាទីកើតនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៣៤- តើឃានវត្ថុ ជាទីកើតនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៣៥- តើជិវ្ហាវត្ថុ ជាទីកើតនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៣៦- តើកាយវត្ថុ ជាទីកើតនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៣៧- តើហទយវត្ថុ ជាទីកើតនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៣៨- តើលោភមូលចិត្តអាស្រ័យវត្ថុបានប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?
៣៩- តើវិញ្ញាណធាតុ មានន័យដូចម្ដេច?
៤០- តើចិត្ត៨៩ដួងឬ១២១ដួង ចែកជាប៉ុន្មានវិញ្ញាណធាតុ? អ្វីខ្លះ?
៤១- តើចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ជាធាតុនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៤២- តើសោតវិញ្ញាណធាតុ ជាធាតុនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៤៣- តើឃានវិញ្ញាណធាតុ ជាធាតុនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៤៤- តើជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ ជាធាតុនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៤៥- តើកាយវិញ្ញាណធាតុ ជាធាតុនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៤៦- តើមនោធាតុ ជាធាតុនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៤៧- តើមនោវិញ្ញាណធាតុ ជាធាតុនៃចិត្តប៉ុន្មានដួង?
៤៨- តើលោភមូលចិត្តចាត់ជាវិញ្ញាណធាតុណាមួយក្នុងចំណោមវិញ្ញាណធាតុទាំង៧?
៤៩- តើលោភមូលចិត្ត អាចប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចតុវោការភូមិបានដែរឬទេ? ហើយអាស្រ័យវត្ថុដែរឬទេ? ហេតុអ្វី?
៥០- តើលោភមូលចិត្ត អាចប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឯកវោការភូមិបានដែរឬទេ? ហេតុអ្វី?

ចូរពន្យល់

រូបជ្ឈានកន្លងអង្គឈាន
អរូបជ្ឈានកន្លងអារម្មណ៍
តើមានន័យយ៉ាងណា?

ខ្ញុំសូមសាកល្បងបកស្រាយ។ ត្រូវឬខុស សូមជួយកែលំអរផង ទាន។

ពាក្យឈានកន្លងក្នុងបរិបទនេះមានន័យថា កន្លងចោល រុញចោល ឬ លះចេញ

ដោយពិចារណាឃើញទោសរបស់អង្គឈាន ព្រោះវានៅក្បែរនីវរណធម៌នៅឡើយ
រូបជ្ឈានបានលះចេញ នូវអង្គឈានដែលគ្រោតគ្រាតនោះចេញ
ហើយបន្ថោនចិត្តបរិកម្មក្នុងកសិណនិមិត្ត ដើម្បីតោងយកអារម្មណ៍ដែលប្រណិតជាង
ដើម្បីបានឈានថ្នាក់ខ្ពស់ជាង។
ឧទាហរណ៍ តតិយជ្ឈាន (រូបាវចរកុសលចិត្តដួងទី៣) បានលះ បីតិ
ដោយពិចារណាសំលឹងឃើញទោសរបស់បីតិ ហើយបន្ថោនចិត្តបរិកម្មក្នុងកសិណនិមិត្តណាមួយនៃ
កសិណទាំង ១០ ដែលយកមកប្រើតាំងពីបឋមឈាន រហូតសំរេចចូលចតុត្ថជ្ឈាន។

ចំនែក អរូបជ្ឈានកន្លងអារម្មណ៍ ក៏ប្រហាក់ប្រហែលនឹងរូបឈានដែរ។
ដើម្បីឲ្យការបកស្រាយមានភាពងាយស្រួល ខ្ញុំសូមយក នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលចិត្តុំ(
អរូបឈានទី៤) ជាឧទាហរណ៍។

ដើម្បីបានចូលអរូបឈានទី៤ ព្រះយោគាវចរត្រូវរុញចោលនូវអារម្មណ៍ឈ្មោះថា
នត្ថិភាវបញ្ញត្តិជាមុនសិន រួចក៏ទាញតោង អាកិញ្ចញ្ញាយតនឈានជាអារម្មណ៍វិញ
ដោយធ្វើមនសិការៈលើ អារម្មណ៍នេះ ថា"ស្ងប់ៗ" ដូច្នេះឯង។